

OBSAH.

Díl první. Část popisná.

	Stránka
Úvod	1
O páni ženské v ohledu porodnickém	1
O ženských ústrojích pohlavních	6
Těhotenství	8
Zúrodnění	8
Mázdry plodové	9
Voda plodová	11
Lůžko	11
Pupečník	12
Vyvinování vaječka dle jednotlivých měsíců těhotenství	13
Plod donošený	18
Poloha plodu	21
Vicenásobné těhotenství	22
Změny rodidel, podmíněné těhotenstvím	23
Změny celého ústrojí tělesného v těhotenství	24
Trvání těhotenství a jeho vypočítávání	26
Známky těhotnosti	27
Rozpoznání doby těhotenství	28
Rozpoznání těhotnosti	31
Rozpoznání těhotnosti první a opakováné	35
Rozpoznání těhotnosti vicenásobné	36
Rozpoznání života a smrti plodu	36
Rozeznávající rozpoznání těhotnosti	37
Zdravotní správa v těhotenství	39
Porod	40
Ponětí a rozdělení	40
Sily vypuzující	41
Působení sil vypuzujících	45
Rozpoznání začínajícího zábyvu porodního	47
Průběh zábyvu porodního vůbec	48
O polohách plodu	51
A. Poloha plodu záhlavím	52
Mechanismus polohy záhlavím	54
O změnách v podobě hlavy následkem porodu záhlavím	55
Úchytky v mechanismu porodu záhlavím	56
B. Poloha plodu obličejem	60
Mechanismus polohy obličejem	62
O změnách v podobě hlavy po porodu obličejem	63
Úchytky v mechanismu porodu obličejem	63
C. Polohy koncem pánev	65
Mechanismus polohy koncem pánev	66
Úchytky v mechanismu porodu koncem pánev	67
O změnách na těle plodu při porodu koncem pánev	69

	Stránka
D. Porod vícenásobný. Dvojčata	69
Mechanismus porodu dvojčat	71
Úchylky v mechanismu porodu vícenásobných	71
Povšechná zařízení při porodu	71
Zařízení při jednotlivých dobách porodních	74
Řízení porodu při jednotlivých polohách plodu	79
Šestinedělí	84
Poznámky povšechné	84
Změny v ústrojích materškých v první době po porodu	85
Změny v ústrojích mimo rodidla v šestinedělí dálším	86
Změny v rodidlech	87
Změny v prsech	91
Změny v ústrojích děcka nověrozeného	95
Zdravotní správa v šestinedělích	95
Ošetrování děcka	98
Jak lze šestineděli rozpoznati	101

Dil druhý. Část chorobopisná.

Nepravidelnosti v těhotenství a při porodu	105
Poznámky povšechné	105
I. Nepravidelnosti se strany matčiny	105
A. Choroby těhotných a rodiček vůbec	105
I. Nemoci nahodilé	106
II. Nemoci těhotenstvím podmíněné	110
1. Nemoci kožní	110
2. Choroby ústrojů zažívacích	110
3. Porušení oběhu krve	112
4. Choroby nervové	116
a) Nevidky (hemeralopie)	116
b) Bolesti	116
c) Mdloby	116
d) Kreče	116
1. Kreče materšké (hysteria)	117
2. Božec (eclampsia)	119
B. Nepravidelnosti dělohy	127
I. Vady ústrojné	127
1. Útvar dělohy neúplný	127
2. Zdvojnásobení dělohy	128
3. Zbytuňení čípku	131
4. Slepení branký	133
5. Pevné srostění branký	134
II. Nepravidelnosti v poloze	135
1. Snížení a výhrez dělohy	135
2. Uchýlení dělohy zpět	137
3. Uchýlení dělohy vpřed	141
4. Šikmě položení dělohy	142
5. Vechlípení dělohy	143
6. Kýly těhotné dělohy	146
III. Záněty dělohy a částí okolních	146
1. Zánět nitroblány děložní	147
2. Zánět dužniny děložní	148
3. Záněty ústrojů sousedních	149
IV. Narostliny	150
1. Nádory vláknaté	150
2. Rakovina hrudla dělohy	154

	Stránka
V. Roztržení a poranění dělohy	155
1. Roztržení samočinné	156
2. Roztržení násilná	156
VI. Nepravidelnosti ve výkonech dělohy	169
1. Nedostatečnost bolestí porodních	171
2. Bolesti porodní poměrně příliš silné	185
3. Bolesti porodní příliš citlivé, křečové	193
Neprawidelnosti tlaku břišního	195
Narkosa rodiček	195
C. Nepravidelnosti ostatních ústrojů pohlavních a jich částí okolních	197
I. Nepravidelnosti pochvy a okolí	197
1. Přílišné odměšování sliznice pochvy	197
2. Zúžení pochvy	198
3. Uzavření a rozdělení pochvy	200
4. Zúžení štěrbiny stydély	202
5. Neobyčejná tuhost pochvy	202
6. Vodnaté naduření stěn pochvy a zevních rodidel	202
7. Narostliny	203
8. Roztržení pochvy	205
9. Roztržení hráze	206
10. Roztržení cév (záhat)	211
11. Neúplné roztržení pochvy a zevních rodidel	214
12. Výhřez pochvy	215
13. Kýly v pochvě	216
a) Kýla střev a opony	216
b) Kýla měchýře močového	217
c) Kýla konečníku	218
d) Kýla v pochvě a pyskách stydékých	219
e) Kýla ve hrázi	219
f) Kýla tríselní v pyskách stydékých	219
II. Nepravidelnosti v okolí dělohy	220
1. Narostliny vaječníků	220
2. Narostliny širokých svazů dělohy	222
3. Nádory vejcevodů	222
4. Kýla vaječníku	222
5. Kýla krevná mimoděložní	223
6. Přílišné rozšíření močového měchýře moči	224
7. Kámen v měchýři	224
8. Rakovina měchýře	225
9. Preplnění konečníku	225
10. Rakovina konečníku	225
III. Choroby prsů	225
D. Nepravidelnosti pánce kostnaté	226
1. Přílišné zkypření svazů pánce	226
2. Úchylinky velikosti, podoby, a polohy pánce	227
I. Úchylinky v podobě pánce	228
A. Nepravidelnosti, podmíněné vadami ve vývinu	228
1. Pánev příliš velká	228
a) Pánev ve všech průměrech a stejně příliš velká	229
b) Pánev částečně příliš velká	229
2. Pánev úzká	229
a) Pánev ve všech průměrech stejně zúžená	229
b) Pánev plochá	231
B. Vady podmíněné zbytněním a úbytí kostí	235
1. Zbytnění kostí	235
2. Úbytek kostí pánce	237
C. Vady podmíněné zábyvy chorobnými	237
1. Křivice	237
a) Pánev prostě plochá, křivicová	238

	Stránka
b) Pánev plochá, ve všech průměrech (nestejně) zúžená	241
c) " ve všech průměrech stejně zúžená	241
d) " v sebe skleslá	242
2. Zkrivení pátere	242
a) Krivolakost (skoliosa)	242
Pánev křivicová, skoliotická	243
b) Hrbovatost (kyfosis)	244
aa) Pánev pouze kyfotická	244
bb) Pánev kyfotická, křivicová	246
c) Lordosa	246
Pánev spondylolisthetická	247
3. Změklost kostí (osteomalacie)	248
Pánev osteomalatická	249
4. Úplné zkostnatění spony kyčelní křížové	252
Pánev ve průměrech šikmých zúžená	252
5. Srostlost obou spon křížových kyčelních	255
Pánev ve průměrech příčných zúžená	255
6. Onemocnění kloubů kyčelních	256
a) na jedné straně	256
aa) jednostranná kyčelnice (coxalgia)	256
bb) zastaralé vymknutí kosti stehenní	258
b) na obou stranách	258
aa) při kyčelnici	258
bb) při vymknutí chochlíků	258
7. Pánev nálevkovitá zúžená	258
8. Narostliny a zlomeniny páneve	259
9. Zkostnatěné svázání kostí křížové a kostrčové	260
II. Nepravidelnosti v postavení páneve	266
1. Naklonění páneve na jednu stranu	266
2. " " vprad, nepravidelně zvýšené	260
3. " " zmenšené	261
III. Vliv vařných pánev na "těhotenství a porod"	261
IV. Rozpoznání	287
V. Předpověď	301
VI. Přispění	302
E. Nepravidelnosti vyvolané krvácením	307
I. Krvotoky v těhotenství	308
Cmýra v těhotenství	310
II. Krvácení při porodu	311
F. Smrt v těhotenství nebo při porodu	316
II. Nepravidelnosti se strany vejce	317
A. Úchylky u velikosti plodu	317
a) Vývin neobyčejně značný	317
b) Chorobné zábyvy	317
Vrozená vodnatost hlavy	317
c) Znetvoření těla	318
B. Nepravidelnosti v poloze plodu	323
I. Polohy příčné	323
II. Polohy šikmé	332
C. Nepravidelné složení plodu; výhřez končetin	334
D. Smrt plodu	338
I. V těhotenství	338
II. Při porodu	342
Zdánlivá smrt plodu (polomrtvost)	344
E. Nepravidelnosti pupečníku	346
I. Úchylky ve vcházení pupečníku do lůžka	346
II. Nepravidelná tloušťka pupečníku	347
III. Nepravidelnosti v délce pupečníku	347

	Stránka
a) neobyčejná krátkost	347
b) přílišná délka	348
IV. Uzly pupečníku	349
1) Uzly nepravé	349
2) Uzly pravé	349
V. Ovinutí pupečníku	350
VI. Výhřez "	352
VII. Stečení "	356
VIII. Přetržení "	357
F. Nepravidelnosti lůžka	358
I. Úchytky ve vývinu	358
II. Uložení vlákniny v lůžku	359
III. Boubele lůžka	360
IV. Uložení uhličitanů a fosforečnanů vápennatých	360
V. Naduření konečků	360
VI. Vodnatost lůžka	361
VII. Výlev krve	361
VIII. Zánět lůžka	363
IX. Lůžko vcestné	364
X. Hluboké sídlo lůžka	373
XI. Zadržení lůžka	374
G. Nepravidelnosti mázder plodových	379
H. Nepravidelnosti vody plodové	383
I. Nepravidelnosti v trvání těhotnosti	385
I. Potracení	385
II. Porody nevčasné a předčasné	396
III. Porod přesčasný (pozdní)	398
K. Porušení všech částí vaječka. Zvrhliny	399
L. Nepravidelné sídlo vaječka. Těhotenství mimoděložní	401
Nepavidelnosti v šestineděli	408
<i>I. Krvotoky</i>	408
<i>II. Ochuravění omladnic a šestinedělek</i>	419
A. Záněty pochvy a zevních rodidel. Vředy šestinedělní	420
B. Zánět nitroblány děložní	422
C. Zánět žil děložních	424
D. Zánět míznic děložních	427
E. Zánět pobřišnice	428
F. Zánět vaječníku	432
G. Zánět vejcevodů	433
H. Zánět páncovitého vaziva podpobřišnicového	434
I. Záhať žil na končetinách dolejších	436
K. Talovitost krve	438
L. Rozmíslení krve	442
<i>III. Úchytky v poloze dělohy</i>	444
A. Ohnutí a obrácení	444
B. Výhřez	445
<i>IV. Choroby prsů</i>	445
A. Onemocnění bradavek	445
B. Choroby žláz prsních	447
I. Naduření přívalem krve	447
II. Zánět	448
C. Úchytky ve množství a jakosti mléka	453
<i>V. Nemoci měchýře močového</i>	456
A. Záněty blány a trubice močové	456
B. Nepravidelnosti ve výkonech	457

	Stránka
<i>VI. Choroby myšle . . . . .</i>	458
<i>VII. Ztrnuti . . . . .</i>	460
<i>VIII. Náhlá smrt omladnice . . . . .</i>	460
Díl třetí. Část výkonná (operativní).	
Porodnické výkony operativní	465
Poznámky povšechné	465
Přípravy	466
O provedení výkonů umělých	470
<i>I. Potracení umělým způsobem provedené . . . . .</i>	471
<i>II. Umělé zavedení porodu předčasného . . . . .</i>	473
I. Nabodnutí mázder plodových	477
a) dle Scheela	478
b) dle Hopkinse a Meissnera	478
c) dle K. Brauna	479
II. Rozšířování hrdla	480
III. Ucpání pochvy	482
a) dle Schöllera	482
b) dle K. Brauna	482
IV. Upotřebování sprchy děložní (dle Kiwische)	484
V. Vestříkování mezi vejce a dělohu (dle Cohena)	485
<i>VI. Cévkování dělohy . . . . .</i>	486
a) dle Krause a Simpsona	486
b) dle K. Brauna	486
<i>III. Umělé rozšíření branky při porodu . . . . .</i>	489
a) nekravé	489
b) krvavé	490
<i>IV. Krvavé rozšíření pochvy . . . . .</i>	492
<i>V. Krvavé rozšíření štěrbiny stydlké . . . . .</i>	493
<i>VI. Umělé protržení mázder plodových při porodu . . . . .</i>	495
<i>VII. Obrat . . . . .</i>	497
A. Obrat hmaty zevními	498
B. Obrat hmaty vnitřními	501
I. Obrat na hlavu	501
A. Hmaty přímými dle Busche	503
B. Hmaty nepřímými, dle d'Outreponta	505
C. Hmaty spojenými, dle Braxtona Hickse	506
D. " " dle K. Brauna	507
II. Obrat na řit	509
III. Obrat na nohu	511
a) při poloze šikmé a příčné za poměru nejpříznivějších	518
b) při poloze plodu hlavou	525
c) za branky ještě úzké (dle Braxtona Hickse)	525
d) po protržení mázder plodových	527
e) při zúžení cest porodních	529
f) při nepravidelných bolestech porodních	530
g) při výhřevu ruky nebo raménka plodu	534
h) při výhřevu pupečníku	534
i) při nepríznivém položení plodu	535
j) při lůžku vcestním	535
k) při dvojčatech	536

	Stránka
VIII. Vybavení plodu při poloze koncem pánev.	537
I. Vybavení plodu za nohy	537
II. " " řit	556
IX. Vybaňování plodu kleštěmi porodními	562
I. Upotřebení kleští za poměru nejpříznivějších (při pravidelném mechanismu a hubokém postavení hlavy)	572
II. Upotřebení kleští při poloze plodu záhlavím ve průměru šikmém a přičném pánev	584
III. Upotřebení kleští na hlavě vysoko se nacházající	589
IV. " " při polohách lebky, záhlavím na zad obrácené .	590
V. " " při polohách plodu obličejem	594
VI. " " na hlavě při výhřezu končetin nebo pupečníku .	598
VII. " " při výhřezu (snížení) dělohy	599
VIII. " " na hlavě posléze pronikající	600
X. Vybavení plodu po zmenšení jeho.	604
A. Navrtání lebky	604
B. Rozdrcení plodu	620
C. Rozkouskování plodu	622
a) Otvírání dutiny hrudní nebo břišní	623
b) Odebrání hlavy	624
XI. Umělé otevření nových cest porodních.	629
A. Řez císařský	629
B. Řez břišní	644
Dodatek. Porod násilný	645

Seznam rytin.

Obraz	1.	strana	2.	Pánev ženská.
"	2.	"	3.	Průměry ve vchodu pánev.
"	3.	"	4.	ve východu pánev.
"	4.	"	5.	Nachýlení a osa pánev.
"	5.	"	7.	Rodidla ze zadu.
"	6.	"	7.	Rodidla ze zadu, příč rozříznutá.
"	7.	"	12.	Lůžko.
"	8.	"	13.	Vcházení pupečníku rouškovité do lůžka.
"	9.	"	16.	Vejce šestiměsíční.
"	10.	"	20.	Průměry podélné na lebce plodu.
"	11.	"	20.	přičné
"	12.	"	24.	Položka dělohy v útěžku u ženy po vícekráte těhotné, přímo stojící.
"	13.	"	24.	Položka dělohy v těhotenství u prvničky ležící.
"	14.	"	30.	Postavení zevního ústí dělohy od počátku až do konce těhotenství, dle měsíců lunových.
"	15.	"	30.	Výše dna dělohy zúrodněné od prvního do posledního měsíce.
"	16.	"	45.	Otvírání hrdla při porodu u prvničky.
"	17.	"	45.	u ženy po vícekráte rodící.
"	18.	"	46.	Průřez skrz umrzlou mrtvolu rodičky v době vypuzující.
"	19.	"	47.	Pravidelná poloha plodu hlavou, nacházající se v hrdle dělohy, při začátku porodu.
"	20.	"	53.	První poloha plodu záhlavím.